

ZHVILLIMI I KAPACITETEVE UDHËHEQËSE NË SHKOLLA (NEVOJAT PËR TRAJNIM, KËSHILLIM DHE PËRKRAHJE)

M.Sc. Haxhere Zylfiu
Instituti Pedagogjik i Kosovës
Haxhere.Zylfie@rks-gov.net

Përmbledhje

Ky studim trajton aspekte të zhvillimit profesional dhe mbështetjes së udhëheqësve të shkollave dhe mësimeve në fushën e udhëheqjes arsimore në Kosovë. Qëllimi i përgjithshëm i punimit është ofrimi i informacioneve për Ministrinë e Arsimit, Shkencës dhe të Teknologjisë (MASHT) dhe institucionet mbështetëse për kërkesat e vijuesve të programit të trajnimit për Udhëheqje arsimore të realizuar në kuadër të Programit për Arsim Themelor (BEP), lidhur me trajnimet, këshillimet apo përkrahjet që vijuesve ju nevojiten në vazhdim, në funksion të avancimit të kësaj fushe në të ardhmen. Studimi merret me analizën e Fletëpyetësorit-*Përshtypjet e pjesëmarrësve për trajnimin* të hartuar nga BEP-i dhe të realizuar me 309 vijues të këtij programi. Në fokus të studimit është evidentimi, analiza dhe raportimi i gjetjeve lidhur me kërkesën e tretë të fletëpyetësorit drejtuar vijuesve: *Çfarë trajnimi, këshillimi apo përkrahje në vazhdim mendoni se ju nevojitet tani?*

Përmes gjetjeve të studimit iu është dhënë përgjigje pyetjeve të studimit për çështjet që kanë të bëjnë me (i) kërkesat e vijuesve për trajnim, këshillim dhe përkrahje në të ardhmen, dhe (ii) ndikimin e trajnimit për udhëheqje arsimore në iniciimin e kërkesave të vijuesve për zhvillim të mëtejshëm profesional.

Studimi tregoi se janë gjithsej 36 tema orientuese të parashtruara nga vijuesit për trajnim të mëtutjeshëm, 14 kërkesa për këshillim, si dhe 24 kërkesa për përkrahje të vazhdueshme në raport me zbatimin praktik të aspekteve të trajtuara në trajnim. Bazuar në gjetjet e këtij studimi, mund të themi gjithashtu se realizimi i programit të trajnimit ka ndikuar në iniciimin e

kërkesave të vijuesve për trajnim të mëtejshëm, meqenëse vërehet rritje në numër dhe në lloj të kërkesave për trajnim nga moduli në modul. Tendencat e kërkesave për trajnim orientohen kryesisht në trajnimin e tyre për zbatimin e Kornizës së Kurrikulës së Kosovës (KKK), për programin Mendimi kritik në lexim dhe shkrim (MKLSH), programin Patenta evropiane për përdorimin e kompjuterit (ECDL) dhe për Vlerësimin e nxënësve.

Të gjitha gjetjet, për ofruesit e programeve të trajnimit mund të shërbejnë si orientues për dhënien e prioriteteve në hartimin dhe realizimin e programeve të trajnimit me udhëheqës të shkollave dhe me mësimdhënës në të ardhmen.

Fjalë kyçe: udhëheqje arsimore, trajnim, këshillim, përkrahje, tendencë/kahje, fletëpyetësor, etj

Summary

This study addresses aspects of the professional development and the support of school leaders and teachers in the area of education leadership in Kosovo. The overall goal of the study is to provide information to the Ministry of Education, Science and Technology (MEST) and support institutions on requests of participants in the education leadership training program implemented under the Basic Education Program (BEP) regarding training, counseling or support that they need in continuity in order to advance this area further in the future. The study analyses the questionnaire *Participants' Feedback on Training* developed by BEP and implemented with 309 participants of this program. The study focuses on recording, analyzing and reporting the findings on Questionnaire item 3: “*What continuous training, counseling or support do you think you need now?*” The research findings provide responses to the study on issues related to (i) participants' requests for training, counseling and support in the future, (ii) impact on education leadership training on initiation of participants' requests for further professional development.

The study showed that there are total 36 orientation topics for further training submitted from participants, 14 requests for counseling and 24 requests for

continues support related to the practical implementation of aspects addressed in the training. Based on the findings, it can be said that the training program has affected the initiation of participants' requests for further training, since an increase is noted in terms of the number and type of training requests from module to module. Training request trends mainly focus on implementation of the Kosovo Curriculum Framework (KCF), the Critical Thinking in Reading and Writing (CTRW) program, the European Computer Driving License (ECDL) program and student assessment.

The findings on training program providers may serve as orientation for setting priorities in terms of developing and implementing training programs with school leaders and teachers in the future.

Key words: education leadership, training, counseling, support, trend, questionnaire, etc.

HYRJE

Ngritja e kapaciteteve për menaxhim dhe udhëheqje në shkollat e Kosovës ka qenë dhe mbetet një ndër prioritetet e institucioneve të nivelit qendror dhe atij lokal në Kosovë. MASHT-i në bashkëpunim me Universitetet, Drejtoritë komunale të arsimit (DKA), institucionet dhe organizatat mbështetëse të fushës së arsimit, ka zhvilluar dhe realizuar një numër të konsiderueshëm të programeve të trajnimit, që për synim kanë pasur zhvillimin e kapaciteteve udhëheqëse në institucionet arsimore të Kosovës. Në kuadër të komponentit *Ngritja e kapaciteteve të menaxhuesve të shkollave në nivel lokal*, i realizuar brenda Programit për Arsim Themelor të USAID-it në Kosovë dhe i njohur si BEP¹, janë trajnuar një numër i konsiderueshëm i udhëheqësve të shkollave. Programi BEP ka qenë një iniciativë pesëvjeçare, e dizajnuar me qëllim që të përfitojnë të gjitha shkollat fillore dhe të mesme të ulëta në Kosovë (klasat 1-9) me moton *zhvillimi i shkathësive të shekullit 21 te*

¹ Programit për Arsim Themelor (BEP) është financuar nga Agjencioni i SHBA-së për zhvillim ndërkombëtar (USAID Kosovë) dhe Qeveria e Kosovës. Është zbatuar nga FHI 360, në bashkëpunim me Ministrinë e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë së Kosovës (MASHT) dhe Qendrën për Arsim të Kosovës (KEC)

nxënësit bashkë me shkollat dhe komunitetin. Programi ka filluar së realizuari në tetor të vitit 2010 dhe ka përfunduar në korrik të vitit 2016. Ka përfshirë tri komponente:

- Ngritjen e kapaciteteve të menaxhuesve të shkollave në nivel lokal,
- Përmirësimin e vlerësimit të rezultateve të të nxënit dhe
- Përmirësimin e zhvillimit profesional të mësimeve në shërbim.

Komponenti i parë *Ngritja e kapaciteteve të menaxhuesve të shkollave në nivel lokal* është realizuar brenda periudhës trevjeçare (2013-2016), dhe ka qenë i ndarë në katër faza të realizimit. Ka përfshirë 31 komuna të Kosovës me gjithsej 423 vijues.

Faza e parë gjithsej 157 vijues, faza e dytë gjithsej 27 vijues, faza e tretë gjithsej 113 vijues dhe Faza e katërt gjithsej 126 vijues.

Informacioni i plotë për përfshirjen e specifikuar në faza, komuna dhe me numër të vijuesve mund të gjendet në shtojcën Nr. 1 të këtij raporti.

Në fokus të këtij komponenti ka qenë realizimi i programit të trajnimit për fdhëheqje arsimore, i ndërtuar në gjithsej shtatë seminare të trajnimit:

- Seminari I - Edukimi cilësor
- Seminari II - Mësimdhënia dhe të nxënit
- Seminari III - Zhvillimi i shkollës
- Seminari IV- Komunikimi, marrëdhëniet dhe menaxhimi
- Seminari V - Bashkëpunimi për zhvillimin e shkollës
- Seminari VI - Menaxhimi i projekteve
- Seminari VII - Udhëheqja gjithëpërfshirëse

Temat bazë të programit të trajnimit janë temat që kanë të bëjnë me aspektet që trajtojnë ndryshimet aktuale në arsimin parauniversitar në Kosovë dhe cilësinë e shkollës. Trajtimi i temave në seminare të këtij programi të trajnimit përfshijnë aspektet teorike dhe praktike. Realizimi me sukses i përmbajtjeve dhe aktiviteteve të seminareve ndërlidhet ngushtë dhe mbështet fuqishëm arritjen e gjashtë standardeve të praktikës profesionale të drejtorëve të shkollave: Udhëheqja dhe motivimi, Mësimdhënia dhe mësimnxënia cilësore, Planifikimi dhe menaxhimi, Bashkëpunimi dhe bashkëveprimi, Legjislacioni dhe shoqëria, Etika profesionale (MASHt,

Standardet e praktikës profesionale të drejtorëve të shkollës, 2012), të cilat ndër të tjera shërbejnë edhe si pikë referimi për politikat dhe praktikat e punësimit të menaxherëve të shkollave dhe për zhvillimin profesional të tyre.

Për vlerësimin e përshtypjeve të vijuesve për seminarët, BEP-i ka hartuar fletëpyetësozin (FP) **Përshtypjet e pjesëmarrësve për trajnimin**, i ndërtuar në katër kërkesa për të marrë përgjigje nga vijuesit lidhur me trajnimin (për më shumë informacion, shih fletëpyetësozin e bashkëngjitur në shtojcën Nr. 2 në raport).

Në studimin *Zhvillimi i kapaciteteve udhëheqëse në shkollat fillore dhe të mesme të ulëta në Kosovë* jemi fokusuar në evidentimin, analizën dhe raportimin e gjetjeve lidhur me kërkesën 3 të fletëpyetësozit, gjegjësisht me kërkesat e vijuesve për trajnim, këshillim dhe përkrahje. Deri më tani, këto kërkesa, zakonisht janë përpunuar dhe shfrytëzuar nga vetë programi për qëllime të avancimit të tij gjatë procesit të realizimit. Nuk është bërë një analizë dhe publikim i tyre me qëllim të informimit të institucioneve përkatëse për ofrimin e shërbimeve të trajnimit, këshillimit dhe përkrahjes në vazhdim, në funksion të jetësimit praktik të aspekteve të trajtuara në program dhe avancimit të kësaj fushe. Prandaj, përpunimi dhe publikimi i këtyre kërkesave ishte arsyeja kryesore që na shtyu për realizimin e këtij hulumtimi.

Konteksti i hulumtimit

Programi Udhëheqja arsimore i realizuar në kuadër të BEP-it është i ndërtuar në shtatë seminare të trajnimit, të realizuara në një periudhë prej gjashtë muajve, dhe në fund të secilit seminar, programi ka zbatuar vlerësimin e realizimit, duke bërë përpjekje që nga vijuesit të merret informacioni kthyes për aspektet e përgjithshme sa i përket përmbajtjeve të programit, cilësisë së trajnimit, realizimit të seancave dhe aktiviteteve të parapara në program, por edhe informacionet se për çfarë lloj avancimi dhe mbështetje kanë nevojë vijuesit në të ardhmen. Këto janë bërë me qëllim të aftësimit për jetësimin praktik të aspekteve të trajtuara në program dhe avancimit të kësaj fushe në

të ardhmen. Për marrjen e këtij informacioni, programi ka zhvilluar fletëpyetësoin **Përshtypjet e pjesëmarrësve për trajnimin**, i ndërtuar në katër kërkesa për të marrë përgjigje nga vijuesit lidhur me trajnimin:

1. a). Në përgjithësi sa jeni të kënaqur me kursin/punëtorinë? b) Sa efekt ishte/ishin fasilituesit në mbështetje të të mësuarit?
2. Çfarë ndryshimesh do të bënit për të përmirësuar kursin/punëtorinë?
3. Çfarë trajnimi, këshillimi apo përkrahje mendoni se ju nevojitet në vazhdim?
4. Komente të përgjithshme në lidhje me menaxhimin e kursit/punëtorisë.

Përmbajtjet e përfshira në trajnim trajtojnë tema nga më të ndryshme, të cilat ndërlidhen me aspektet dhe proceset e ndryshme të sistemit arsimor, si e drejta për arsim dhe adresimi i edukimit cilësor në dokumentet kombëtare dhe ndërkombëtare, aspektet kryesore të edukimit cilësor dhe roli i udhëheqësit të shkollës në këtë proces, mësimdhënia dhe nxënia cilësore, gjithëpërfshirja dhe kultura shkollë, Korniza e Kurrikulës së Kosovës – risitë dhe planet për zbatim, vlerësimi për të nxënëit dhe vlerësimi i të nxënëit, sistemi i zhvillimit profesional, licencimit të mësimdhënësve në Kosovë dhe roli i drejtorit të shkollës në këtë proces, plani zhvillimor i shkollës, komunikimi–baza për marrëdhënie dhe bashkëpunim, menaxhimi i kohës dhe organizimi i takimeve, bashkëpunimi dhe komunikimi me akterët kryesor të shkollës, menaxhimi i projekteve dhe faktorët e suksesit, udhëheqja e shkollës–bazat e udhëheqjes, arsimi gjithpërfshirës, etj.

Struktura e programit të trajnimit për UA ofron hapësirë të mjaftueshme për trajtimin e shumicës nga temat e programit sa i përket ofrimit të informacionit dhe realizimit të aktiviteteve dhe detyrave përkatëse me pjesëmarrës. Gjatë trajnimit, jo rrallë herë, vijuesit kanë deklaruar se përmes shumëllojshmërisë dhe aktualitetit të temave të trajtuara, programi, në masë të madhe, ka sjell informacion të ri, të patrajtuar më herët në përvojat e tyre të trajnimit, udhëheqjes ose mësimdhënies, dhe si i tillë ka nxit kureshtje dhe motivim për t'i zgjeruar njohuritë dhe shkathtësitë e tyre për ato çështje. Megjithatë, për shumë nga temat dhe aspektet që ndërlidhen me udhëheqjen

arsimore dhe proceset përcjellëse në shkolla, vijuesit kanë paraqitur sfidat që ata i hasin në realizimin praktik të tyre në shkollat ku punojnë. Sipas tyre, nevojitet edhe më tutje trajtim i thelluar i përmbajtjeve dhe informacionit për çështjet përkatëse, kërkesë të cilën ata e kanë specifikuar (dokumentuar) pastaj pikërisht te pyetja 4 e fletëpyetësorit. Specifikisht te kërkesa e tyre për trajnim, këshillimi apo përkrahje në vazhdim.

METODOLOGJIA

Objekti i studimit

Objekt i studimit ishin fletëvlerësimet/ përshtypjet e pjesëmarrësve për punëtorinë (trajnimin), ndërsa qëllimi i përgjithshëm i ishte ofrimi i informacioneve për MASHT-in dhe institucionet mbështetëse për kërkesat e vijuesve të programit të trajnimit për Udhëheqje arsimore lidhur me trajnimet, këshillimet apo përkrahjet që vijuesve ju nevojiten në vazhdim, në funksion të avancimit të kësaj fushe në të ardhmen.

Rëndësia e studimit

Punimi është i rëndësishëm, meqenëse ndihmon MASHT-in dhe ofruesit tjerë të programeve të trajnimit që të njihen me kërkesat e udhëheqësve arsimorë për trajnim, këshillim dhe përkrahje, gjë që do të ndikonte në zhvillimin dhe ofrimin e programeve adekuate të trajnimit, si dhe në zbatimin e mbështetjes përkatëse në të ardhmen.

Pyetjet kryesore të studimit

Realizimit të studimit i paraprinë dy pyetje kryesore:

1. Cilat janë kërkesat e vijuesve për trajnim, këshillim dhe përkrahje në të ardhmen?
2. A ka ndikuar trajnimi për udhëheqje arsimore në iniciimin e kërkesave të vijuesve për zhvillim të mëtejshëm profesional?

Popullata dhe mostra

Popullacionin e studimit e përbëjnë vijuesit e programit të trajnimit Udhëheqja arsimore të realizuar në rajonet e Kosovës në kuadër të Programit për Arsim Themelor (BEP) brenda periudhës 2010-2016. Ky popullacion përfshin 423 përfitues të këtyre programeve, kryesisht udhëheqës të shkollave dhe mësimdhënës. Për mostër të studimit janë marrë vijuesit e grupeve të fundit të trajnimit për programin e udhëheqjes arsimore të realizuar në periudhën nëntor, 2015 - prill, 2016 me vijues nga 23 komuna të Kosovës. Qëllimi pse u përzgjedhën pikërisht grupet e fundit të trajnimit ishte që të informoheshim për kërkesat e vijuesve për trajnim, këshillim dhe përkrahje të mëtutjeshme, pas përfundimit të programit të BEP-it. Mostrën e hulumtimit e përbëjnë 125 vijues të programit të udhëheqjes arsimore të shpërndar në pesë grupe të trajnimit dhe të realizuara në Prishtinë, Mitrovicë, Ferizaj, Gjakovë dhe Prizren, figura1:

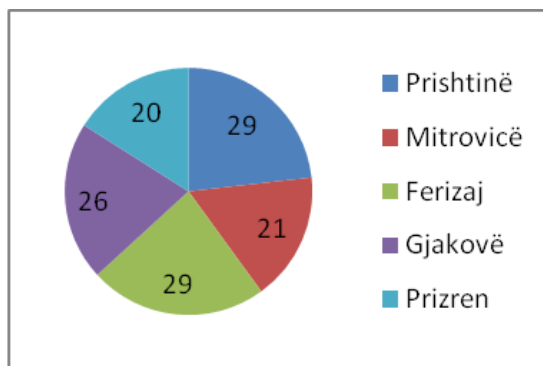

Fig.1. Mostra e studimit sipas grupeve të trajnimit

Instrumentet

Sa i përket strukturës, shtrirjes dhe realizimit të programit të Udhëheqjes arsimore, të realizuar në periudhën 2013-2016 në kuadër të BEP-it, realizimi i studimit u bazua në raportet e brendshme të programit. Ndërsa, për identifikimin e kërkesave të vijuesve për trajnim, këshillim dhe përkrahje u analizuan përgjigjet e dhëna në 783 fletëpyetësorët ***Përshtypjet e pjesëmarrësve për trajnimin*** të hartuar nga BEP-i dhe të realizuar me pjesëmarrës në fund të secilit seminar të programit të trajnimit. Përveç

raporteve dhe fletëpyetësorit, të dhënat janë siguruar edhe nga listat e pjesëmarrësve të grupeve të përfshira në studim.

Mbledhja e të dhënave

Të gjitha materialet e nevojshme për realizimin e hulumtimit (Fletëpyetësoret e plotësuar nga vijuesit e grupeve të fundit të trajnimit, raportet e brendshme të programit, listat e pjesëmarrësve të grupeve të përfshira në studim) janë ofruar nga programi BEP. Paraprakisht janë kontaktuar përfaqësuesit e programit, janë informuar për qëllimin e hulumtimit dhe për mundësitë e bashkëpunimit të ndërsjellë. Është arritur një marrëveshje për ofrimin dhe përdorimin e informacioneve dhe materialeve të nevojshme për realizimin e hulumtimit. Të gjitha materialet janë bartur nga BEP në Institutin Pedagogjik të Kosovës, ku dhe janë sistemuar e shfrytëzuar për studim.

Përpunimi dhe analiza e të dhënave

Për përpunimin dhe analizën e të dhënave është krijuar një platformë/databazë në programin Excel ku janë bartur të dhënat, janë përpunuar dhe janë dokumentuar gjetjet, të shprehura në numër, në përqindje dhe në grafike përkatëse. Të dhënat e përpunuara, të specifikuara në rajonin përkatës të realizimit dhe në aspekte të tjera janë integruar në raportin e studimit. Realizimi i studimit përfshin periudhën maj-gusht të vitit 2016.

Kufizimet

Realizimi i studimit ka edhe kufizimet e veta, meqenëse fletëpyetësorët e realizuar me vijues nuk ofrojnë edhe të dhëna bazë për personin që e ka plotësuar pyetësorin, gjegjësisht vijuesin, si: gjininë, pozitën aktuale në shkollë, përvojën e punës, komunën, shkollën dhe ku punon, kualifikimin dhe zhvillimin paraprak profesional, etj. Mungesa e këtyre të dhënave pamundëson krahasimin e tyre me gjetjet lidhur me kërkesat për trajnim, këshillim dhe përkrahje., gjë që do të mundësonte identifikimin më të saktë

se ku janë navojat më të theksuara për intervenim me zhvillim profesional, këshillim dhe mbështetje në të ardhmen.

REZULTATET E STUDIMIT

Kërkesat e vijuesve për trajnim, këshillim dhe përkrahje

Analiza e listave të pjesëmarrësve të grupeve të fundit të trajnimit për programin e udhëheqjes arsimore (UA) të realizuar në periudhën nëntor 2015 – prill 2016 me pjesëmarrës nga 23 komuna të Kosovës të pesë grupeve të trajnimit të realizuar në Prishtinë, Mitrovicë, Ferizaj, Gjakovë dhe Prizren nxori në pah se në këto grupe ishin të përfshirë gjithsej 125 vijues (44,8% femra dhe 55,2% meshkuj), kryesisht të komunave të rajonit përkatës (për më shumë informacion, shih tabelën e bashkëngjitur në shtojcën Nr. 3).

Përfitues të programit ishin kryesisht udhëheqësit e institucioneve arsimore (drejtorë, zëvendësdrejtorë, ushtrues të detyrës së drejtorit) dhe mësimdhënës, por kishte edhe një numër simbolik të pjesëmarrësve që përfaqësonin kopshtet, stafin profesional në shkollë (psikologë pedagogë, etj), apo zyrtarë arsimorë, figura 2.

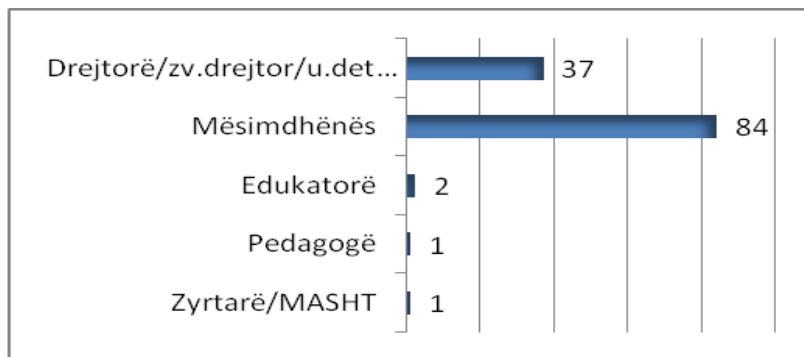

Fig.2. Struktura e vijuesve të përfshirë në grupet e fundit për programin UA

Në kuadër të shtatë seminareve, nga vijuesit janë plotësuar 783 FP.

Duke u ndërlidhur me qëllimin e studimit, jemi fokusuar konkretisht në evidentimi, analizën dhe raportimin e gjetjeve, vetëm në kërkesën e tretë në pyetësor: *Ju lutem shkruani më poshtë çfarë trajnimi, këshillimi apo*

përkrahje në vazhdim mendoni se ju nevojitet tani. Pas shqyrtimit të FP të plotësuar, u identifikua se nga numri i përgjithshëm i tyre (783), FP ku vijuesit kishin dhënë përgjigjet e tyre në kërkesën e tretë ishin gjithsej 309. Tabela 1 ofron një pasqyrë të numrit të FP të plotësuar për secilin seminar të programit, si dhe numrit të fletëpyetësorëve me përgjigje në pikën e tretë lidhur me kërkesat e tyre për trajnim, këshillim dhe përkrahje (P4), specifikuar në modulën përkatës.

Tab.1. Numri i fletëpyetësorëve të realizuar (FP) dhe fletëpyetësorëve me përgjigje në kërkesën 4 (P4)

Grupi	Nr. i Vijuesve	S1		S2		S3		S4		S5		S6		S7		Gjith.FP	Gjith.P3
		FP	P3	FP	P3	FP	P3	FP	P3	FP	P3	FP	P3	FP	P3		
Ferizaj	29	27	17	24	18	26	13	28	10	26	9	27	9	28	10	186	86
Gjakovë	21	22	6	19	6	14	8	21	6	20	7	21	3	19	2	136	38
Mitrovicë	28	20	12	19	5	18	7	20	3	20	5	21	6	16	3	134	41
Prishtinë	26	31	13	27	13	26	7	28	7	28	4	25	5	26	5	191	54
Prizren	20	20	20	20	19	20	11	19	9	20	11	17	11	20	9	136	90
Gjithsej	124	120	68	109	61	104	46	116	35	114	36	111	34	109	29	783	309

Me qëllim që gjetjet të prezantohen të specifikuar dhe në ndërlidhje me kërkesat e pyetësorit, në vazhdim po paraqesim kërkesat e vijuesve të specifikuar në kërkesat për trajnime, kërkesat për mbështetje dhe kërkesat për përkrahje, referuar numrit prej 309 FP, në të cilët ata kanë dhënë përgjigje për këto specifika.

a. Kërkesat e vijuesve për trajnim

Struktura e programit të trajnimit për UA ofron hapësirë të mjaftueshme për trajtimin e shumicës së temave të programit sa i përket ofrimit të informacionit dhe realizimit të aktiviteteve dhe detyrave përkatëse me pjesëmarrës. Megjithatë, për shumë nga temat dhe aspektet që ndërlidhen me udhëheqjen arsimore dhe proceset përcjellëse në shkolla, vijuesit kanë paraqitur sfidat që ata i hasin në realizimin praktik të tyre në shkollat ku punojnë. Përmes fletëpyetësorit, BEP u ka ofruar mundësinë vijuesve që ata të shprehin interesimin dhe kërkesat e tyre për trajnim të mëtutjeshëm. Fal

gjetjeve të këtij pyetsori u evidentua se në numrin e përgjithshëm të FP (309) nga vijuesit janë parashtruar 305 kërkesa për trajnim, të kategorizuara në 36 lloje të programeve të mundshme të trajnimit. Gjetjet e fituara i kemi krahasuar mes grupeve ku është realizuar trajnimi dhe komunat që i kanë përfshirë këto grupe. Përgjigjet e dhëna nga vijuesit i kemi përpunuar, kategorizuar dhe paraqitur në tabela 2.

Tab. 2. Kërkesat e vijuesve për trajnim të mëtutjeshëm

	Grupi	Hartimi i projekteve	KDSH	KKK	Matematikë	MKLSH	Vlerësimi nxënësve/VF	VPM	EGRA	Këshillat e nxënësve	Menaxhim /SPPD	SMIA	Këshilli i prindërve	MNQ	Arte	Digjitalizimin e shkollës	EGRA	Shkenca	ECDL	Hul. në veprim	TIK	Profesionale	Metodat e mësimdhënies	EPRBM	Menaxhimi i stresit	Fëmijët me nevojë të veçanta	Shfrytëzimi racional i tabelës	Programet e BEP-it	Kordinatorët e cilësisë	TIK në arsim	Vlerësimi i performancës shkollës	Gjithpërfshirja	Hartimi i planeve vjetore dhe mujore të punës	Menaxhimi i financave të shkollës	PIA	Mësimi zgjedhor	Tjetër	Gjithsej
Prishtinë	2	1	2	2	19	7	3	3	1	3	1	1	2						3											2						6	58	
Mitrovicë			6			2		1							1	2		1													1						8	22
Ferizaj		4	12		3	8					1	1					1	1	6	1	2	3	6	1	1						3						12	66
Gjakovë	2	3	6		3	4													1	2						2	1	2			3	2		1			16	48
Prizren			33		3	20	1				1			2					1	16	2	2	3		1				2	2	5	4	6	3	2	2	9	120
Gjithsej nr.	2	6	59	2	28	41	4	4	1	5	2	1	4	1	2	1	2	8	1	20	5	8	4	1	3	1	2	2	2	5	8	7	6	4	2	2	51	305
Gjithsej %	0,7	2,0	19,3	0,7	9,2	13,4	1,3	1,3	0,3	1,6	0,7	0,3	1,3	0,3	0,7	0,3	0,7	2,6	0,3	6,6	1,6	2,6	1,3	0,3	1,0	0,3	0,7	0,7	1,6	2,6	2,3	2,0	1,3	0,7	0,7	16,7	98,7	

Tjetër= Çfarëdo trajnimi, Trajnim i vazhdueshëm, Vazhdoni kështu, Nuk kam kërkesë për trajnim, etj.

Bazuar në rezultatet e paraqitura në tabelën 2, kërkesat për trajnim ndryshojnë nga grupi në grup. Megjithatë, në gjithë numrin e kërkesave, trajnimi për Kornizën e Kurrikulës së Kosovës rezulton të jetë më i potencuari nga vijuesit me 19,3%, pastaj trajnimi për vlerësimin e nxënësve dhe vlerësimin formativ me 13,4%, si dhe trajnimi për programin e MKLSh-së me 9,2%.

Specifikuar në grupin përkatës të trajnimit, numër më të madh të kërkesave grupi i Prishtinës rezulton t'i ketë për trajnimin për programin e MKLSh-së (19 nga 58 kërkesa), ndërsa grupi i Mitrovicës (6 nga 22 kërkesa), grupi i Ferizajt (12 nga 66 kërkesa), grupi i Gjakovës (6 nga 48 kërkesa) dhe grupi i Prizrenit (33 nga 120 kërkesa) kanë kërkesa për trajnimin për KKK-në.

Vlen të përmendet që është edhe një përqindje e konsiderueshme e përgjigjeve në FP - kërkesa për trajnim (16,7) ku vijuesit kanë dhënë vlerësimet apo komentet e tyre për trajnimin, si: *Vazhdoni kështu, Nuk kam kërkesë për trajnim, Çfarëdo trajnimi, Trajnim i vazhdueshëm*, etj, të cilat përgjigje ne i kemi kategorizuar dhe i kemi përmbledhur te shtylla *Tjetër* dhe i kemi përfshirë në numrin dhe përqindjen e përgjithshme të përgjigjeve të paraqitura në tabelën 2.

Siç e kemi cekur edhe më lart (*kufizimet e studimit*), fletëpyetësorët e realizuar me vijues nuk ofrojnë edhe të dhëna bazë për personin që e ka plotësuar pyetësorin, gjegjësisht vijuesin, si: gjininë, pozitën aktuale në shkollë, përvojën e punës, komunën dhe shkollën ku punon, kualifikimin dhe zhvillimin paraprak profesional, etj. Mungesa e këtyre të dhënave ka pamundësuar krahasimin e kërkesave të vijuesve për trajnim me aspektet e përmendura, p.sh, vijuesit nga cila komunë dhe shkollë, me cilin nivel të kualifikimit dhe përvojës, etj. kanë nevojë për cilin lloj të trajnimit, etj. Gjetjet e fituara i kemi krahasuar vetëm mes grupeve ku është realizuar trajnimi dhe komunat që i kanë përfshirë këto grupe.

b. Kërkesat e vijuesve për këshillim

Pas identifikimit të kërkesave të vijuesve për trajnim dhe ndërlidhur me qëllimin e studimit, më tutje kemi analizuar edhe kërkesat e vijuesve për

këshillim në funksion të jetësimit praktik të aspekteve të trajtuara në programin e UA dhe avancimin e kësaj fushe në të ardhmen. Rezultatet e studimit tregojnë se në numrin e përgjithshëm të të përgjigjurve janë vetëm 14 kërkesa të parashtruara nga vijuesit për këshillim. Kërkesat e parashtruara i referohen nevojës për këshillim në raport me bashkëpunimin me prindër dhe akterët e tjerë të shkollës, punën ekipore dhe bashkëpunimin në nivel shkolle, hospitimin e orëve mësimore, menaxhimin e suksesshëm në shkollë, zbatimin praktik të çështjeve të trajtuara në programin e trajnimit për udhëheqje arsimore, themelimin e KDSH-së, zbatimin e PZhSh-së, njohja apo familjarizimi me KKK dhe KB-ë, etj. Shprehur në numër, pjesa më e madhe e tyre i referohet nevojës për këshillim për realizimin e punës ekipore në shkollë (14,3%) dhe hospitimit në orët mësimore me (14, 3%). Specifikuar në grupe të trajnimit, numrin më të madh të kërkesave për këshillim e kemi nga vijuesit e grupit të trajnimit të realizuar në Ferizaj me 7 ose 50% të kërkesave. Edhe te kërkesat për këshillim kemi përgjigje ku vijuesit kanë dhënë komentet e tyre për trajnimin, si: Nuk kam asnjë koment, Vetëm përpara, Të vazhdohet me këtë lloj të këshillimit, etj. të cilat përgjigje ne i kemi kategorizuar dhe i kemi përmbledhur te shtylla *Tjetër* dhe i kemi përfshirë në numrin dhe përqindjen e përgjithshme të përgjigjeve të paraqitura në tabelën 3.

Tab. 3. Kërkesat e vijuesve për këshillim

Grupi	Bashkëpunimi me prindër dhe akterët tjerë të shkollës	Bashkëpunimi-Puna ekipore	Menaxhimi i shkollës	Hospitimi i orëve mësimore	Mbingarkesa në punë	Zbatimi praktik i çështjeve të trajtuara në UA	Themelimi i KDSH-së	Zbatimi i PZSH-së	Njohja e KKK dhe KB	Tjetër	Gjithsej
Prishtinë											
Mitrovicë				2							2
Ferizaj	1		1		1				1	3	7
Gjakovë		2									2
Prizren						1	1	1			3
Gjithsej nr.	1	2	1	2	1	1	1	1	1	3	14
Gjithsej %	7,1	14,3	7,1	14,3	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	4,53

Tjetër = Nuk kam asnjë koment, Vetëm përpara, Të vazhdohet me këtë lloj këshillimi, etj

c. Kërkesat e vijuesve për përkrahje

Te kërkesa e FP lidhur me nevojën e vijuesve për përkrahje të mëtutjeshme për realizimin praktik të aspekteve të trajtuara në programin e UA dhe avancimin e kësaj fushe në të ardhmen, vijuesit kanë parashtruar gjithsej 24 kërkesa. Idetë e tyre për përkrahje orientohen në nevojën për pajisjen me një listë të të gjitha trajnimeve të akredituara në MASHT dhe trajnime të ofruesve të tjerë, e cila do t'u ndihmonte atyre në caktimin e prioriteteve për zhvillim profesional personal dhe të stafit, pastaj kërkesa për përkrahje për realizimin e praktikës profesionale të drejtorit para se ata të punësohen në shkollë në këtë cilësi (gjatë studimeve në universitet, simulime gjatë trajnimeve, etj.), kërkesa për këshillime dhe përkrahje të vazhdueshme, dhe jo vetëm me rastin e realizimit të trajnimit, përkrahje për realizimin e vizitave të ndërsjella me shkollat të cilat mund të merren si model për menaxhim dhe udhëheqje të suksesshme, etj. Tabela Nr. 4 ofron një pasqyrë të kërkesave të vijuesve për përkrahje të mëtutjeshme.

Tab. 4 Kërkesat e vijuesve për përkrahje të mëtutjeshme

Grupi	Ofrimi i listës së trajnimeve të akredituara në MASHT	Realizimi i praktikës së punës në cilësinë e drejtorit	Web faqe, platformë elektronike për punën në grup në shkollë	Të ketë këshillim dhe përkrahje të vazhdueshme dhe informacione plotësuese	Trajnime shtesë për UA	Respektimi i kriterëve dhe procedurave për trajnim (për zgjedhja)	Këmbim i ideve	Këmbimi i përvojave përmes vizitave të ndërsjella (duke ofruar një listë të shkollave model)	Zhvillim profesional në fushat dhe lëndët përkatëse	Zbatimi praktik i temave të trajtuara në trajnim	Gjithsej
Prishtinë	1	1		1	1						4
Mitrovicë				5		1	1				7
Ferizaj				4			2	2	1		9
Gjakovë			4								4
Prizren				1						1	2
Gjithsej nr.	1	1	4	11	1	1	3	2	1	1	26
Gjithsej %	3,8	3,8	15,4	42,3	3,8	3,8	11,5	7,7	3,8	3,8	8,4

Bazuar në përqindjen më të lartë, gjetjet e prezantuara në tabelën 4 orientojnë se kërkesat më të mëdha të vijuesve orientojnë nevojën për ofrimin e këshillimit dhe përkrahjes së vazhdueshme (42,3%) në raport me zbatimin praktik të aspekteve të trajtuara në trajnim, jo vetëm gjatë realizimit të trajnimit, por edhe pas përfundimit të tij, krijimin e platformave

elektronike dhe webfaqeve për punë grupore në shkolla (15,4%),si dhe këmbimin e ideve (7,7%) dhe përvojave përmes vizitave në shkollat model (11,5%).

Ndikimet e trajnimit për UA në iniciimin e kërkesave të vijuesve për trajnim të mëtejshëm

Realizimi i trajnimit për programin e udhëheqjes arsimore me udhëheqës të shkollave, mësimdhënës dhe staf tjetër arsimor, synim të drejtpërdrejt ka ofrimin e informacioneve dhe ndërtimin e shkathtësive profesionale të pjesëmarrësve për këtë fushë. Në anën tjetër, realizimi me sukses i llojllojshmërisë së temave dhe aktiviteteve të programit hap horizonte të reja të informacionit të vijuesit dhe si rezultat inicion nevojën dhe interesimin e vijuesve për thellim të informacionit për çështjet përkatëse. Në këtë kontekst, lind pyetja: A ka ndikuar realizimi i programit për UA në iniciimin e kërkesave të vijuesve për zhvillim të mëtutjeshëm profesional, gjegjësisht iniciimin e kërkesave për realizimin e trajnimeve të tjera, pas përfundimit të trajnimit për UA?

Për tu përgjigjur në këtë pyetje, në vazhdim, ne jemi marr me analizën e FP të plotësuar nga vijuesit, konkretisht kemi bërë krahasimin e përgjigjeve të dhëna nga seminari në seminar dhe kemi evidentuar tendencën/kahen e kërkesave të vijuesve për këtë aspekt. Në këtë proces, nga numri i përgjithshëm i kërkesave të vijuesve për trajnim të prezantuara në tabelën numër 2 (gjithsej 305 kërkesa), janë përfshirë vetëm kërkesat e vijuesve për trajnime konkrete të prezantuara në tabelën nr. 2 (256 kërkesa), ndërsa komentet e vijuesve të prezantuara te kolona *Tjetër* në këtë tabelë (51 komente) nuk janë marrë për bazë gjatë analizës dhe krahasimit.

Bazuar në gjetjet rezulton që numër më të madh të kërkesave kemi në fund të seminarit të dytë *Mësimdhënia dhe të nxënit* me 52 kërkesa, seminarit të parë *Edukimi cilësor* me 48 kërkesa dhe seminarit të tretë *Zhvillimi i shkollës* me 43 kërkesa. Figura numër 3 sjell informacionin e plotë të numrit të kërkesave të vijuesve për trajnim e specifikuar në seminarin përkatës të programit.

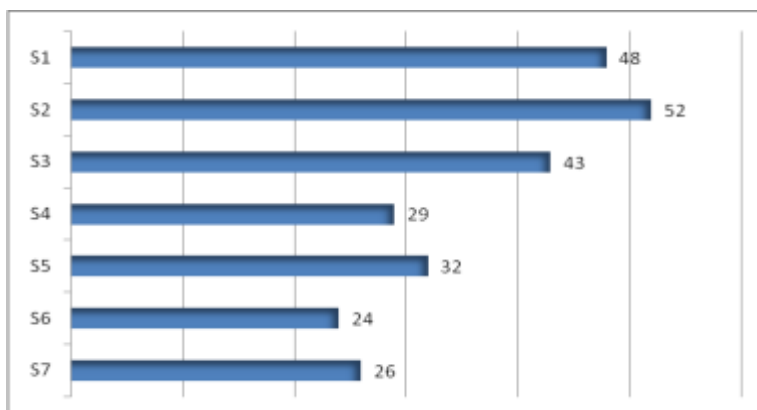

Fig.3. Kërkesat e vijuesve për trajnim e specifikuar në seminarin përkatës

Për çështje të analizës dhe krahasimit, varësisht nga hierarkia e realizimit të seminareve dhe temave që përfshijnë, edhe kërkesat e vijuesve për trajnim të mëtejshëm i kemi kategorizuar në tre nivele:

Niveli i parë – përfshin kërkesat e vijuesve të dhëna në fund të seminarit të parë: *Edukimi cilësor* dhe të seminarit të dytë: *Mësimdhënia dhe të nxënësve*. Është faza kur ata më në detaje ballafaqohen me informacion dhe temat (kryesisht të reja) që trajtohen në këto dy seminare, si: Edukimi cilësor, Procesi i ndryshimit dhe të kuptuarit e këtij procesi, E drejta për Arsim, Korniza Ndërkombëtare për edukim cilësor, Korniza e Treguesve të Arsimit në Kosovë, Edukimi cilësor dhe zhvillimi ekonomik, Të kuptuarit e arsimit cilësor, Mësimdhënia dhe të mësuarit, Korniza e Kurrikulës së Kosovës dhe Kurrikula Bërthamë, Vlerësimi për dhe i të nxënësve, Zhvillimi profesional i mësimdhënësve, Licencimi i mësimdhënësve dhe vlerësimi i performancës së mësimdhënësve, etj. Bazuar në të dhënat e prezantuara në figurën 2, vërejmë se numri më i madh i kërkesave të vijuesve vjen pikërisht në këtë nivel të trajnimit, ku, në fund të dy seminareve, kemi 100 kërkesa për trajnim të mëtejshëm (seminari i parë ka gjithsej 48 kërkesa dhe seminari i dytë ka gjithsej 52 kërkesa).

Specifikuar në temat e kërkuara për trajnim, gjetjet e analizës informojnë se në këtë fazë vijuesit orientojnë kërkesat e tyre kryesisht për trajnim të mëtejshëm për temat: Gjithëpërfshirja në arsim, Korniza e Kurrikulës së Kosovës, Hartimi i projekteve, Këshilli Drejtues i Shkollës (KDSH),

Matematikë, Mendimi kritik në lexim dhe shkrim (MKLSH), Vlerësimi i leximit në klasët/klasat e hershme (EGRA), Patenta evropiane për përdorimin e kompjuterit (ECDL), Teknologjia e informimit dhe komunikimit (TIK), Plani Individual i Arsimit (PIA), Sistemi i Menaxhimit të Informatave në Arsim (SMIA) dhe Standardet e Praktikës Profesionale për Drejtorë (SPPD), Mësimdhënia me zgjedhje, Shkenca, Mësimdhënia me nxënësin në Qendër (MNQ), Trajnime profesionale, Ekipet për Parandalim dhe Reagim ndaj Braktisjes së Mësimi (EPRBM) dhe Vlerësimi formativ.

Niveli i dytë – përfshin kërkesat e vijuesve të dhëna në fund të seminarit të tretë: *Zhvillimi i shkollës*, të seminarit të katërt: *Komunikimi, marrëdhëniet dhe menaxhimi* dhe të seminarit të pestë: *Bashkëpunimi për zhvillimin e shkollës*. Është faza kur vijuesit tanimë janë familjarizuar me programin dhe me shumicën e temave që trajtojnë këto seminare, si: Strategjia për zhvillimin e cilësisë, Vlerësimi i efektshmërisë së shkollës, Plani zhvillimor i shkollës, Komunikimi– baza për marrëdhënie dhe bashkëpunim, Vendimarrja dhe zgjidhja e problemeve, Menaxhimi i kohës, Menaxhimi i dokumenteve, Menaxhimi i takimeve, Bashkëpunimi dhe zhvillimi i Shkollës, Këshilli drejtues i shkollës, Bashkëpunimi me komunitetin, etj. Numri i kërkesave për trajnim bie, meqenëse tani për tre seminare kemi 104 kërkesa (seminari i tretë ka gjithsej 43 kërkesa, seminari i katërt ka gjithsej 29 kërkesa dhe seminari i pestë ka gjithsej 32 kërkesa). Specifikuar në tema të trajnimit, kërkesat e vijuesve orientojnë kryesisht në trajnim për Menaxhimin e financave të shkollës, Shfrytëzimin racional të tabelës, Programet e BEP-it, Vlerësimin profesional të mësimdhënësve, Vlerësimin e nxënësve/vlerësimin formativ, Trajnime për administratën e shkollës, MKLSH, KKK, Hulumtimin në veprim, ECDL, Fëmijët me nevoja të veçanta (FNV), Hartimin e planeve vjetore dhe mujore të punës, Hartimin e projekteve, Këshillat e prindërve, Këshillat e nxënësve, Menaxhimin e stresit dhe trajnime profesionale.

Niveli i tretë përfshin kërkesat e vijuesve të dhëna në fund të seminarit të gjashtë: *Menaxhimi i projekteve* edhe të seminarit të shtatë: *Udhëheqja gjithëpërfshirëse*. Është faza kur vijuesit tanimë i kanë përvetësuar informacionet dhe kanë realizuar aktivitete konkrete praktike për aspektet që trajton programi në pesë seminarët paraprake. Dy seminarët e fundit

trajtojnë tema që kanë të bëjnë me Menaxhimin e projekteve, Udhëheqjen dhe gjithpërfshirjen, Zhvillimin e mësimdhënësve përmes monitorimit dhe rolin e drejtorit në këtë proces, Arsimin gjithëpërfshirës, Rolin e teknologjisë në të nxënë dhe në funksionet e shkollës, Udhëheqja etike , etj. Numri i kërkesave të vijuesve për trajnim të mëtutjeshëm bie edhe më tutje me gjithsej 50 kërkesa për dy seminare (seminari i gjashtë ka gjithsej 24 kërkesa dhe seminari i shtatë ka 26 kërkesa). Specifikuar në temat e trajnimit, kërkesat e vijuesve kryesisht orientohen në trajnimet për EGRA, KDSH, KKK, MKLSH, Metodatat e mësimdhënies, Vlerësimi i performancës së shkollës, Koordinatorët e cilësisë dhe TIK-u në arsim.

Shtrohet pyetja: A ka ndikuar trajnimi për programin e udhëheqjes arsimore në iniciimin e kërkesave të vijuesve për zhvillim të mëtejshëm profesional?

Për të evidentuar këtë ndikim, jemi ndalur në analizën e llojit të temave të kërkuara nga vijuesit, gjegjësisht, në analizën e ndikimit të trajnimit në iniciimin e temave të reja në listën e kërkesave të vijuesve nga niveli në nivel.

Referuar listës së temave të potencuar në kërkesat e vijuesve për trajnim (tabela në shtojcën nr.4), rezulton se janë gjithsej 36 tema, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtejshëm. Specifikuar në nivelin e trajnimit kemi këtë pasqyrë të kërkesave:

Në niveli e parë (seminari i parë dhe seminari i dytë) janë gjithsej 19 tema, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtejshëm,
Në nivelin e dytë (seminari i tretë, seminari i katërt dhe seminari i pestë) janë gjithsej 17 tema, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtejshëm:

- 4 janë tema të përsëritura nga niveli i parë (KKK, MKLSH, ECDL dhe Vlerësimi formativ), që nënkupton se për këto tema vijuesit kanë shfaqur interesim për thellim të mëtejshëm të njohurive dhe shkathtësive të tyre, edhe pse informacioni i përgjithshëm për to është trajtuar në nivelin e parë,
- 13 janë tema të reja, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtejshëm pas programit të UA-së.

Në nivelin e tretë (seminari i gjashtë dhe seminari i shtatë) janë gjithsej 7 tema, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtejshëm:

- 3 tema janë të përsëritura nga dy nivelet e para (KKK, Vlerësimi formativ dhe MKLSH),
- 4 tema janë të reja, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtejshëm pas programit të UA-së.

Bazuar në këto gjetje mund të themi se realizimi i programit të trajnimit për Udhëheqje arsimore me pjesëmarrësit e pesë grupeve të fundit të trajnimit ka ndikuar në iniciimin e kërkesave të vijuesve për trajnim të mëtejshëm. Ndikimi më i madh vërehet te kërkesa për temat që kanë të bëjnë me KKK, MKLSH, ECDL dhe Vlerësimin (meqenëse kërkesa për trajnim për këto tema është përsëritur në të gjitha nivelet e trajnimit). Përveç kësaj, trajnimi ka ndikuar edhe në iniciimin e kërkesave të reja, të potencuara në nivelin e dytë dhe të tretë të trajnimit (seminari i tretë - seminari i shtatë). Vlerësojmë se lista me 36 tema/kërkesa të vijuesve për trajnim të mëtejshëm e dalë nga analiza e FP të realizuar nga vijuesit e programit për UA (tabela numër 2 e prezantuar më lart në raport) dhe rezultatet e krahasimit të këtyre kërkesave nga niveli në nivel të trajnimit, për ofruesit e programeve të trajnimit mund të shërbejnë si orientues për dhënien e prioriteteve në hartimin dhe realizimin e programeve të trajnimit me udhëheqës të shkollave dhe me mësimdhënës në të ardhmen. Tendencat/kahet e kërkesave për trajnim orientohen kryesisht në trajnimin e tyre për zbatimin e KKK-së, për programin e MKLSH-së, ECDL-së dhe për Vlerësimin e nxënësve.

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Përfundim

Rezultatet e studimit ofrojnë të dhëna të rëndësishme lidhur me kërkesat e udhëheqësve të shkollave dhe mësimdhënësve për trajnim dhe mbështetje të vazhdueshme.

Bazuar në këto rezultate kemi arritur në përfundim se realizimi i komponentit *Ngritja e kapaciteteve të menaxhuesve të shkollave në nivel*

lokal, në kuadër të programit Arsim Themelor, përveç ofrimit të njohurive për vijuesit, ka mundësuar që nga ata evidentohen dhe të diskutohen edhe sfidat dhe vështirësitë që ata i hasin në zbatimin praktik të këtyre arritjeve në punën e përditshme në shkollat ku ata punojnë. Si rezultat, trajnimi dhe proceset e zhvilluara në kuadër të tij, kanë ndikuar te vijuesit të identifikojnë dhe evidentojnë ide konkrete se çfarë lloji i trajnimit, këshillimit, apo përkrahjes u nevojitet atyre në këtë funksion, si dhe në avancimin e vazhdueshëm të kësaj fushe në të ardhmen. Studimi tregoi se u evidentuan gjithsej 36 tema, për të cilat vijuesit kanë parashtruar kërkesë për trajnim të mëtutjeshëm, më të potencuar janë trajnimi për Kornizën e Kurrikulës së Kosovës, pastaj trajnimi për vlerësimin e nxënësve dhe vlerësimin formativ, si dhe trajnimi për programin e MKLSh-së. Tendencat/kahet e kërkesave për trajnim orientohen kryesisht në trajnimin e tyre për zbatimin e KKK-së, për programin e MKLSh-së, ECDL-së dhe për vlerësimin e nxënësve. Janë 14 kërkesa të parashtruara nga vijuesit për këshillim, pjesa më e madhe e tyre i referohet nevojës për këshillim për realizimin e punës ekipore në shkollë dhe Hospitimit në orët mësimore. Vijuesit potencojnë nevojën për përkrahje të vazhdueshme në raport me zbatimin praktik të aspekteve të trajtuara në trajnim, jo vetëm gjatë realizimit të trajnimit, por edhe pas përfundimit të tij, krijimin e platformave elektronike dhe webfaqeve për punë grupore në shkollë, si dhe këmbimin e ideve dhe përvojave përmes vizitave në shkollat model.

Të gjitha gjetjet, për ofruesit e programeve të trajnimit mund të shërbejnë si orientim për dhënien e prioritetëve në hartimin dhe realizimin e programeve të trajnimit me udhëheqës të shkollave dhe me mësimdhënës në të ardhmen.

Rekomandime

Vazhdimi i përkrahjes së udhëheqësve arsimor dhe stafit tjetër të shkollës për avancim të mëtutjeshëm në fushën e udhëheqjes (dhe në fusha të tjera) dhe zbatimi praktik i këtij avancimi është një proces që kërkon mobilizim dhe bashkëpunim ndërinstytucional dhe mbështetës në këtë fushë. Rekomandimet në funksion të avancimit të mëtutjeshëm të kësaj fushe i drejtohen MASHT-it dhe institucioneve përkatëse të arsimit me kërkesën që:

- Edhe pse USAID-i e ka përfunduar realizimin e programit të BEP-it, MASht dhe DKA-të, në bashkëpunim edhe me partnerët tjerë të arsimit, duhet të gjejnë mundësitë dhe format që këto programe të vazhdojnë të ofrohen dhe realizohen edhe më tutje me drejtorët, mësime dhënësit dhe nxënësit,
- MASht dhe DKA-të të promovojnë/prezantojnë katalogun me programet e akredituara të trajnimeve, në mënyrë që shkollat dhe akterët përkatës të jenë të informuar me listën e programeve, specifikat dhe bartësit përkatës të trajnimit të mundshëm,
- DKA-të të caktojnë prioritetet për zhvillim profesional të stafit udhëheqës të shkollave dhe mësime dhënësit, bazuar në kërkesat e tyre për trajnim të mëtutjeshëm,
- MASht dhe DKA-të në bashkëpunim me mekanizmat dhe me institucionet përkatëse ofruese të programeve të trajnimit të merren me azhurnimin e programeve ekzistuese, por edhe me hartimin dhe ofrimin e programeve të reja të trajnimit, bazuar në kërkesat specifike për trajnim,
- MASht dhe DKA-të, në bashkëpunim me institucionet/mekanizmat përkatës, të sigurojnë mbështetje dhe përkrahje për sigurimin e qëndrueshmërisë dhe zbatimit praktik të njohurive dhe shkathtësive të fituara përmes trajnimeve,
- MASht, DKA-të, shkollat dhe institucionet mbështetëse të ndërtojnë mekanizmat që merren me monitorimin, mentorimin dhe mbështetjen e vazhdueshme të të trajnuarve për zbatimin praktik të kompetencave të zhvilluara përmes trajnimeve. Në këtë rast të trajnimit për programin e UA-së,
- DKA - të dhe shkollat të hartojnë dhe të respektojnë kriteret për përfshirje në trajnime dhe avancim profesional të stafit udhëheqës të shkollave dhe stafit të mësime dhënësit,
- MASht dhe DKA-të të rishikojnë mundësitë dhe kriteret për ofrimin e praktikës profesionale para shërbimit për drejtorë.

BURIMET

1. BEP. (2016). *Trajnimi për menaxhim dhe udhëheqje të shkollave-Statistikat 2013-2016*. Prishtinë.
2. MASHT, (2014), *Kriteret dhe procedurat për sigurimin e cilësisë në institucionet e arsimit dhe aftësimit profesional-proceset e brendshme*;
3. MASHT, (2015), *Katalogu i trajnimeve të akredituara*. Prishtinë.
4. MASHT, (2011), *Korniza e Kurrikulës e Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës*.
5. MASHT, (2008), *Ligji për arsim në komunat e Kosovës*. Prishtinë.
6. MASHT, (2011), *Ligji për Arsimin Paruniversitar në Republikën e Kosovës*. Prishtinë.
7. MASHT, (2011), *Plani Strategjik i Arsimit në Kosovë*. Prishtinë.
8. MASHT, (2012), *Standardet e praktikës profesionale të drejtorëve të shkollës*. Prishtinë.
9. MASHT, (2016), *UA: Këshilli drejtues i shkollës*. Prishtinë.
10. MASHT, (2010), *UA: Kriteret dhe procedurat e akreditimit të programeve të zhvillimit profesional të mësimdhënësve*. Prishtinë.
11. MASHT, (2014), *UA: Licencimi i mësimdhënësve*. Prishtinë.
12. MASHT, (2015), *UA: Pilotimi i Kornizës së Kurrikulës së Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës dhe Kurrikulave Bërthamë 2015/2016*. Prishtinë.
13. MASHT, (2013), *UA: Vlerësimi i performancës së mësimdhënësve*. Prishtinë.

Shtojca 1. Përshirja e vijesve në programin Udhëheqja arsimore –BEP

Nr	Komunat	Faza 1			Faza 2			Faza 3			Faza 4			Gjithsej		
		F	M	Gj	F	M	Gj	F	M	Gj	F	M	Gj	F	M	Gj
1	Deçan	3	15	18			0			0		4	4	3	19	22
2	Dragash			0			0		10	10		1	1	0	11	11
3	Ferizaj			0	1		1	2	5	7	4		4	7	5	12
4	Gjakovë	3	12	15			0	2	14	16	9	7	16	14	33	47
5	Glogoc	2	23	25	1	2	3			0	2	3	5	5	28	33
6	H. i Elezit			0		1	1		3	3		4	4	0	8	8
7	Istog	3	17	20			0			0	3	3	6	6	20	26
8	Junik			0			0			0			0	0	0	0
9	Kllokot			0			0			0			0	0	0	0
10	Malishevë	2	18	20	1		1	1		1	2	4	6	6	22	28
11	Mamushë			0			0			0			0	0	0	0
12	Mitrovicë			0	2		2			0	7	2	9	9	2	11
13	N.Bërdë			0	2		2	2	3	5	1	1	2	5	4	9
14	Obiliq			0	1	2	3	6	7	13	2	1	3	9	10	19
15	Pejë			0	2	2	4			0	1		1	3	2	5
16	Podujevë	2	9	11	1		1		1	1	1	6	7	4	16	20
17	Prishtinë			0	1	2	3		1	1	9	5	14	10	8	18
18	Prizren			0			0			0	3	4	7	3	4	7
19	Rahovec	4	19	23	2	1	3			0	1	6	7	7	26	33
20	Shtërpce			0			0	1	2	3			0	1	2	3
21	Shtime			0			0	4	9	13	1		1	5	9	14
22	Skenderaj			0	2		2			0			0	2	0	2
23	Suharekë			0			0	3	17	20	2		2	5	17	22
24	Vushtrri	6	19	25			0	5	9	14	3	2	5	14	30	44
25	F. Kosovë			0			0			0	1		1	1	0	1
26	Gjilan			0			0			0	1	4	5	1	4	5
27	Kacanik			0			0			0	1	1	2	1	1	2
28	Kamenicë			0		1	1			0	1	4	5	1	5	6
29	Klinë			0			0			0			0	0	0	0
30	Lipjan			0			0	3	3	6	1	8	9	4	11	15
31	Viti			0			0			0			0	0	0	0
Total		25	132	157	16	11	27	29	84	113	56	70	126	126	297	423

Shtojca 2. Fletëpyetësori i BEP-it për programin e UA

Basic Education Program

Përshtypjet e Pjesëmarrësve për Punëtorinë

Numri i Kursit/Punëtorisë: Seminari 3

Kursi/Punëtorja: Udhëheqja dhe Menaxhimi i Shkollave

Data: 25.01.2016

Fasilitatori/Fasilitatorët: Arberie Nagavci & Haxhere Zylfiu

Vendi: Gjakovë

1. JU LUTEM RRETHONI VLERËSIMIN TUAJ PËR DY PYETJET E MËPOSHTME:

a) Në përgjithësi sa jeni të kënaqur me kursin/punëtorinë?

aspak 1 2 3 4 5

b) Sa efektiv ishte/ishin fasilituesit/fasilituesit në mbështetje të të mësuarit tuaj?

aspak 1 2 3 4 5

2. JU LUTEM SHKRUANI MË POSHTË ÇFARË NDRYSHIMESH DO TË BËNIT PËR TË PËRMIRËSUAR KURSIN/PUNËTORINË:

3. JU LUTEM SHKRUANI MË POSHTË ÇFARË TRAJNIMI, KËSHILLIMI APO PËRKRAHJE NË VAZHDIM MENDONI SE JU NEVOJITET TANI:

4. JU LUTEM JEPNI KOMENTE TË TJERA NË PËRGJITHËSI NË LIDHJE ME MENAXHIMIN E KURSIT/PUNËTORISË:

The Basic Education Program (BEP) is funded by USAID and the Government of Kosovo and implemented by FHI 360, in partnership with Ministry of Education, Science and Technology (MEST) and Kosovo Education Center (KGC).

3. Struktura e pesë grupeve të trajnimit për UA

Grupi	Komuna	Femra	Meshkuj	Drejtorë/zvdr ejtor/u.detyre	Mësimdhënës	Edukatorë	Pedagogë	Zyrtarë/MAShT	Gjithsej
Prishtinë	Gjakovë		1		1				1
	Obiliq	2	1		3				3
	Prishtinë	10	5	4	10			1	15
	F.Kosovë		1		1				1
	Podujevë	1	5	1	5				6
	N. Bërdë	1				1			1
	Kamenicë	1			1				1
	Mitrovicë	1			1				1
Gjithsej		16	13	5	22	1		1	29
Ferizaj	Kaçanik	1	1		2				2
	N.Bërdë		1		1				1
	Gjilan	1	4		5				5
	H.Elezit		4		4				4
	Ferizaj	4			4				4
	Lipjan	1	7	6	2				8
	Kamenicë		4	3	1				4
	Shtime	1		1					1
Gjithsej		8	21	10	19				29
Mitrovicë	Drenas	2	3	4	1				5
	Vushtrri	4	3	1	6				7
	Mitrovicë	7	2		9				9
	Gjithsej	13	8	5	16				21
Gjakovë	Deçan	0	4	2	2				4
	Istog	3	3	3	3				6
	Pejë	1	0	0	1				1
	Gjakovë	8	7	5	10				15
Gjithsej		12	14	10	16				26
Prizren	Prizren	2	3		5				5
	Malishevë	1	5	5	1				6
	Suharekë	1					1		1
	Rahovec	3	5	2	5	1			8
Gjithsej		7	13	7	11	1	1		20
Gjithsej vijues në pesë grupet e trajnimit									125

Shtojca 4. Temat e kërkuara nga vijuesit për trajnim të mëtejshëm

Nr.	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
1	Gjithëpërfshirja në arsim	Menaxhimin e financave të shkollës	Koordinatorët e cilësisë
2	KKK	KKK	KKK
3	Hartimi i projekteve	Vlerësimin profesional të mësimdhënësve	KDSH
4	KDSH	Vlerësimin e nxënësve / vlerësimin formativ	Vlerësimi i performancës së shkollës
5	Matematikë	Trajnime për administratën e shkollës	MKLSH
6	MKLSH	Hulumtimin në veprim	TIK-u në arsim
7	EGRA	ECDL	Metodat e mësimdhënies
8	ECDL	Fëmijët me nevoja të veçanta (FNV),	
9	TIK-u	Hartimin e planeve vjetore dhe mujore të punës	
10	PIA	Hartimin e projekteve	
11	SMIA	Këshillat e prindërve	
12	Standardet e Praktikës Profesionale për Drejtorë	Këshillat e nxënësve	
13	Mësimdhënia me zgjedhje	Menaxhimin e stresit	
14	Shkenca	Trajnime profesionale	
15	MNQ	MKLSH	
16	MKLSH	Shfrytëzimin racional të tabelës	
17	Trajnime profesionale	Programet e BEP-it	
18	EPRBM		
19	Vlerësimi formativ		